

Turczai István

A szelíd erő költészete

Czigány György 90. születésnapjára

Egyszerre felemelő és megható, ritka ünnep augusztus 12-e. Kilencven évvel ezelőtt, 1931-ben ezen a napon született Győrben Czigány György, Erkel-, Liszt- és József Attila-díjas éredemes művész, költő, író, szerkesztő, műsorvezető, zenei rendező. Amikor a Magyar Írószövetségben összeismerkedtünk, majd dedikálva átadta nekem a hetvenhét versét tartalmazó *Fények a vízen* című kötetét, ő már híres ember volt. Úgy is, mint a Magyar Televízió zenei műsorainak stúdióvezetője, de leginkább a Kosuth Rádió élő komolyzenei vetélkedőjének házigazdájaként. Akkor nem meséltem el, később elfelejtettem, most azért elmondom, hálás voltam neki, mert a műsorát a kezdetektől rendszeresen hallgató nagymamám a műsor miatt későbbre időzítette az ebédeink kezdetét, és gyerekként cingár, rossz evő voltam, úgy kellett az asztalhoz parancsolni. Amikor felhangzott a jól ismert szignál, szímói születésű felvidéki nagyanyám, aki oldalági Jedlik-le származott volt, ilyenkor felkiáltott: – „Legyetek csendben! Most jön a Játék és Zsuzsika 10 percben!” De nem jött semmilyen Zsuzsika, hiába vártam, csak a játék Czigány Györggyel. Ennek is már több mint ötven éve.

A Magyar Írószövetség Költői Szakosztálya hozott minket közelebb egymáshoz. Akkoriban Bella István volt a szakosztály vezetője, és az ő ötletére indult el az azóta hagyománnyá vált „Költők karácsonya”, amikor a költőtársak egy-egy verssel ajándékozzák meg egymást. Ezen

alkalmakkor Bella Pista, később az ő utódjául választott Czigány György is le-leültek az öreg zongorához, és játszottak valami szépet nekünk. Máig sajnálom, hogy nem tanultam meg rendesen zongorázni, hogy később – Gyuri utódjaként – legalább egy halvány kísérlet formájában továbbvigyem ezt a szép hagyományt. Ugyanakkor belegondolni is rossz, mi lett volna, ha én is játszani kezdek. Valószínűleg feloszlott volna a szakosztály.

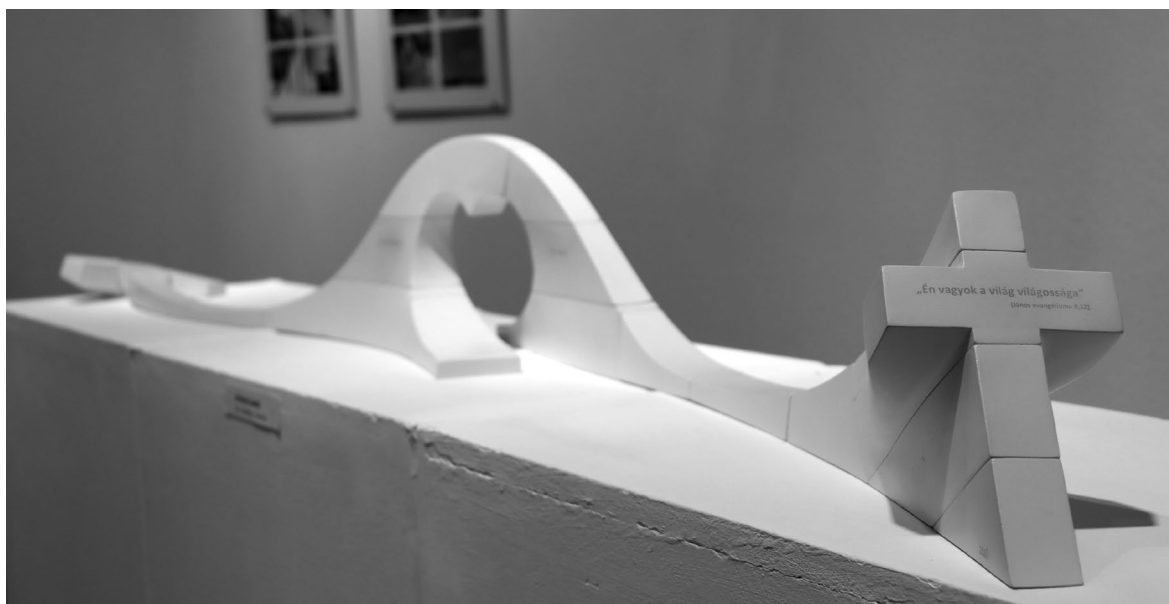
Tanúja voltam én is azoknak a viszontagságos, nehéz éveknél, amikor hatvanhat évesen elment közülünk Bella Pista, amikor két évre rá Gyuri elvesztette igaz társát, három gyermekük anyját, Jámbor Erikát, majd 2011-ben, egy május végi napon Zoltán fiát, aki nagyra hivatott író és filmrendező volt. Kevés ember áll fel ilyen kegyetlen erejű ütések után. De Gyurit másféle fából faragták. Őt idézem: „Halottaink velünk maradnak, azon kell dolgoznunk, hogy magunkhoz öleljük őket. Nem elfelejteni, hanem megőrizni emléküket. Azt hiszem, csak az élők távolodnak el egymástól, a halottak inkább közelednek hozzánk.” Sorjázta az új könyvek: a *Zárófogadás*, a *Mennyei rónán*, a *Kalitkám is madár*, a *Zsoltár*, és közben betoppant az életébe Simon Erika – persze, hogy Erika, a valódi kódok magukban hordják a megfejtést –, akivel, ha jól számolom, már 11 éve házasság.

„Minden részlet ismerősen földi, de teljességgel valóságfölötti” – mondja egy másik pályatárs-barát, Ágh István, és szavai tökéletesen

illenek egy olyan személyiség méltatására, aki azóta, hogy tizenöt évesen a Szent Gellért jubileuma alkalmából kiírt novellapályázat első díjaként Mindszenty József hercegprímástól vehette át a díjat, vagy néhány évvel később Kadosa Pál tanítványaként zongoraművészi diplomát szerzett az akkori Liszt Ferenc Zene-művészeti Főiskolán, a művészet összes ágának folytonos érintésében él. Olyan gazdag és szer-teágazó egész pályája, hogy három emberé is bőven kitelne belőle. Több mint fél évszázad a mikrofon mögött, a kamerák előtt; kordokumentum-értékű interjúk egész sora a 20. század második felének meghatározó hazai művésze-ivel, Illyés Gyulától Ferencsik Jánosig, Borsos Miklóstól Pilinszky Jánosig és tovább, közben pedig az egyre teljesebb költői pálya majd negyven verseskötettel. Czigány György azok közé a lírikusaink közé tartozik, akinek versbeszédét – bármilyen erős, megélt indulatok, keservek feszítik is belül – medrében tartja az a szelíd erő, amely az egyik legjellemzőbb tulajdonsága. A szeretet és az elfogadás képessége táplálja egész költői és emberi pályáját.

Aki veszi a fáradságot, és újraolvassa verseit, esszéit, egy hihetetlenül gazdag és tágas, befogadó és befogadható, ugyanakkor megrendítő és hiányosságainkkal szembesítő, fölös bravúroktól mentes lírai életműre lelhet. A Szent István-i örökség csendes zászlóvivője ő, aki tudja, hogy a fennmaradásunkért folytatott évezredes harcban az egyes ember alulmaradhat, elenyészhet, de a szépség örök, a valódi érték sebezhetetlen. Aminek fenn kell maradnia, az úgyis fennmarad, bármekkora árat kell is fizetnünk érte. Talán ez a ma 90 éves Czigány György költői és erkölcsi hitvallásának sarokpontja. Nem poénnak szánom, amikor azt mondom, hogy ő a kiveszőfélben lévő kelet-közép-európai gentleman arche-típusa, akinek egész életműve az alkotói tehetség és az emberi tisztaság ritka ötvözete.

Kedves Gyuri, kívánom, hogy szeretteddel együtt egészségben, kedvben, minél tovább dolgozz azon, amit nekünk szánsz, hogy az utókor-nak mind teljesebb és színesebb képe legyen arról az időről, amelyben éltünk!

Detkovics Anikó: Hit-remény-szeretet